

Verdrietige dieren?

Een overlijden kan ons hartverscheurend verdriet bezorgen. Denk maar aan de voorbije trieste periode in ZOO Planckendael. Treuren dieren ook om hun naasten? Rouwen ze, en zo ja, hoe dan?

D

DE MENINGEN ZIJN VERDEELD. Bij sommige gedragswetenschappers klinkt het volmondig ja, anderen vragen meer studie. Maar het is moeilijk te observeren in de natuur. Een gedragswetenschapper ten velde, net op het moment van een overlijden, komt niet vaak voor. Mogen we onze menselijke interpretatie geven aan het gedrag van dieren? We doen het meestal wel. Feit is dat het gedrag van verschillende dieren verandert bij de sterfte van een soortgenoot en dat we hen niet kunnen vragen naar het waarom. Voelen ze het gemis? Hebben ze besef van het niet-zijn, van de sterfelijkheid? Dus hierbij enkele waarnemingen met een mogelijke interpretatie.

De meeste voorbeelden zijn van zoogdieren en zeezoogdieren met een hechte groepsband. Zo kennen we orkamoeders die hun dode jong dagen meedragen op hun tochten. Ze eten niet en kunnen de groep niet meer bijhouden. Ze houden het lichaamje boven water, alsof ze het willen laten ademen.

Ook moederapen dragen hun dode jong soms nog uren tot dagen met zich mee, alsof ze niet willen aanvaarden dat het dier dood is. Wanneer moeders sterven, lijken hun zonen of dochters verward en verdrietig. Vaak verandert bij een overlijden ook de hiërarchie in de groep wat dan weer onrust geeft en een strijd om een nieuwe pikorde doet losbarsten.

In onze tuinen wordt bij de kleine apen een overleden jong nooit meteen afgenomen van de moeder. Ze draagt het vaak nog een tijdje bij zich en streelt en vlooit het. Daarna zal ze het af en toe weggleggen maar nog hevig verdedigen tegen groepsgenoten. Pas als ze ook dat laat en rustig overgaat tot de orde van de dag, is dat voor ons

het signaal dat de rouwperiode achter de rug is. **Bij onze olifanten** in Planckendael werden de overleden olifanten ook niet onmiddellijk weggehaald. De familie nam haar tijd om afscheid te nemen door het lichaam te besnuffelen. Ze duwden er tegenaan alsof ze het dier aanmaanden om recht te staan. Ze trompetterden hevig. Vooral de roep van Kai-Mook bij de dood van haar moeder Phyto Phyto was erg aangrijpend. Wat ging er om in haar hoofd? We denken er nog vaak aan. **Zeehondjes** worden geboren op het strand. Is een jong doodgeboren, dan probeert de moeder het nog te laten bewegen met haar flippers. Na een tijdje duikt ze het water in en laat ze het achter. Bij giraffen en okapi's wordt er soms gesnuffeld aan een dode soortgenoot, vaak wordt er gewoon verder gegeten. Het kadaver kan immers roofdieren aantrekken. Leeuwinnen eten hun doodgeboren welpjes op, dode volwassenen negeren ze.

Vogels trachten een dood kuiken met hun snavel tot bewegen aan te manen. Als dat niet lukt, zwieren ze hun jong uit het nest en wordt de energie in het overblijvende jong of een tweede legsel gestoken. Wordt een jong gegrepen door een roofdier, dan zoeken en roepen sommige soorten nog een tijdje naar hun kroost. Gemis, verdriet, rouw? Denken dieren nadien ook nog terug aan het verdriet? Nog een andere open vraag, voer voor meer boeiende discussies. ○

WEETJE

○ Toevallig werd een groepje pekari's of navelzwijnen gefilmd met een wildcamera voor een schoolproject. Uit de beelden bleek dat één dier zelfs naast zijn dode maatje sliep.